

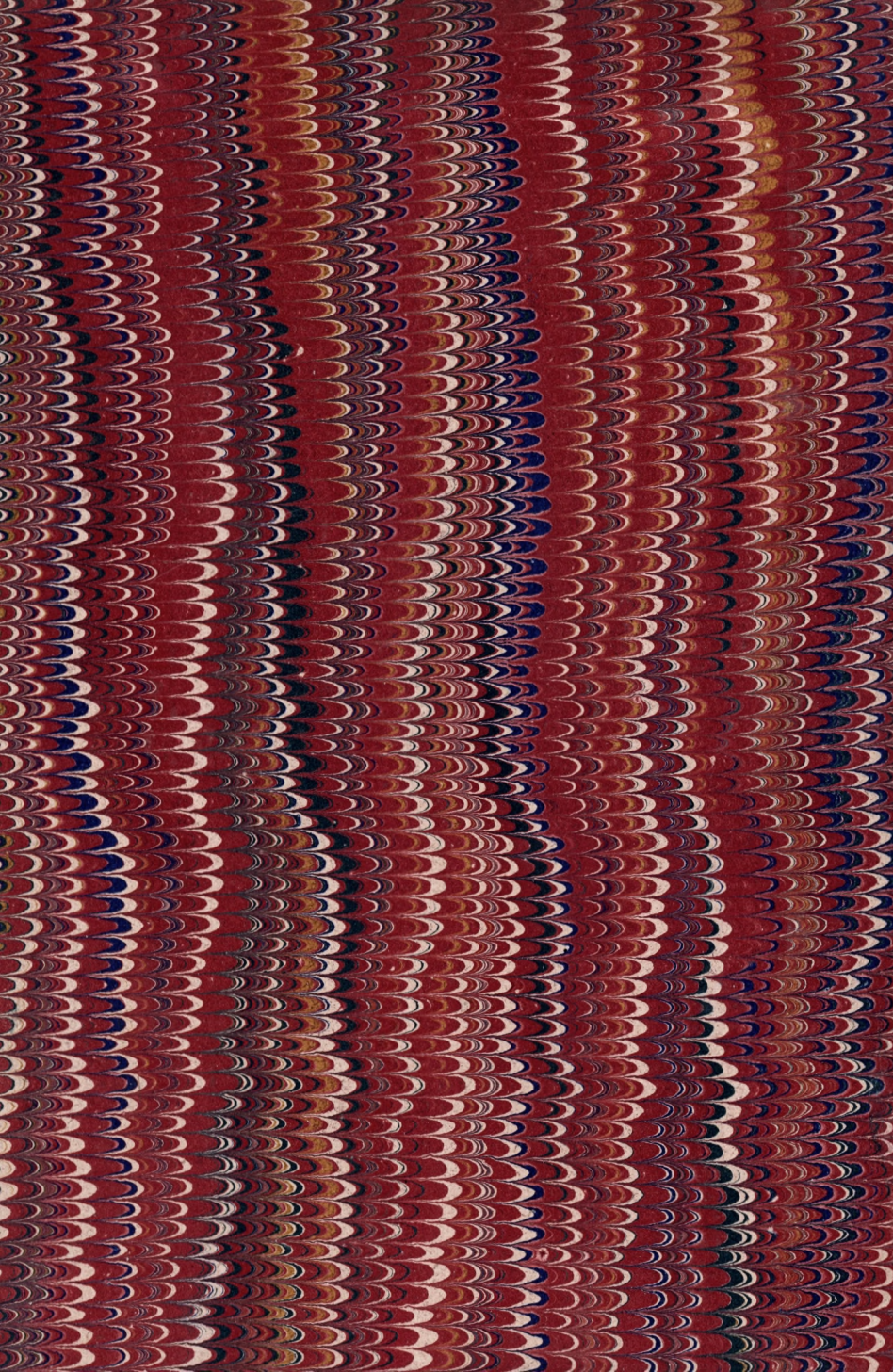
DIVALD
ADOLF

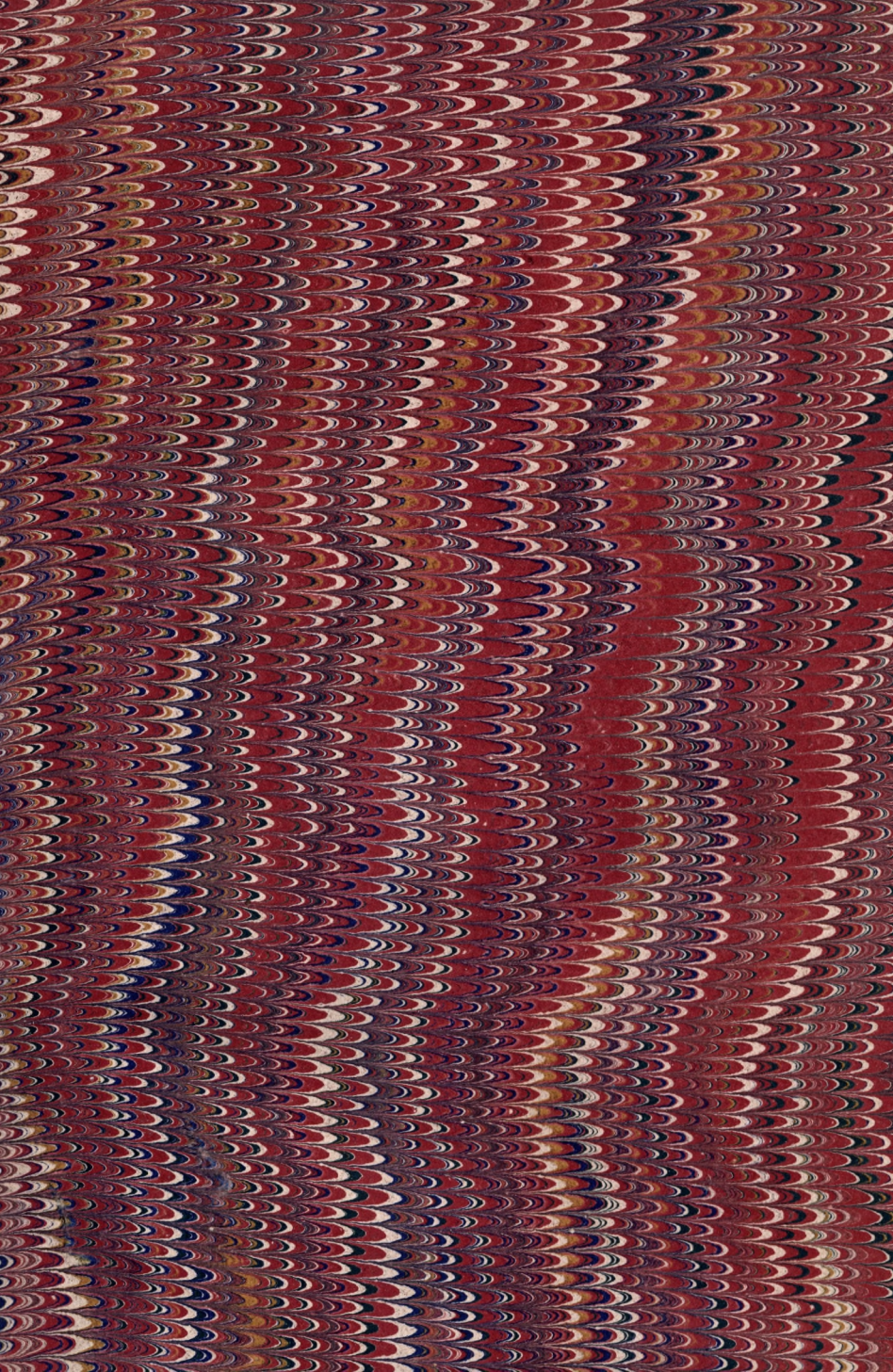
Észrevé-
telek
a
temesi
fakérdés
ügyében

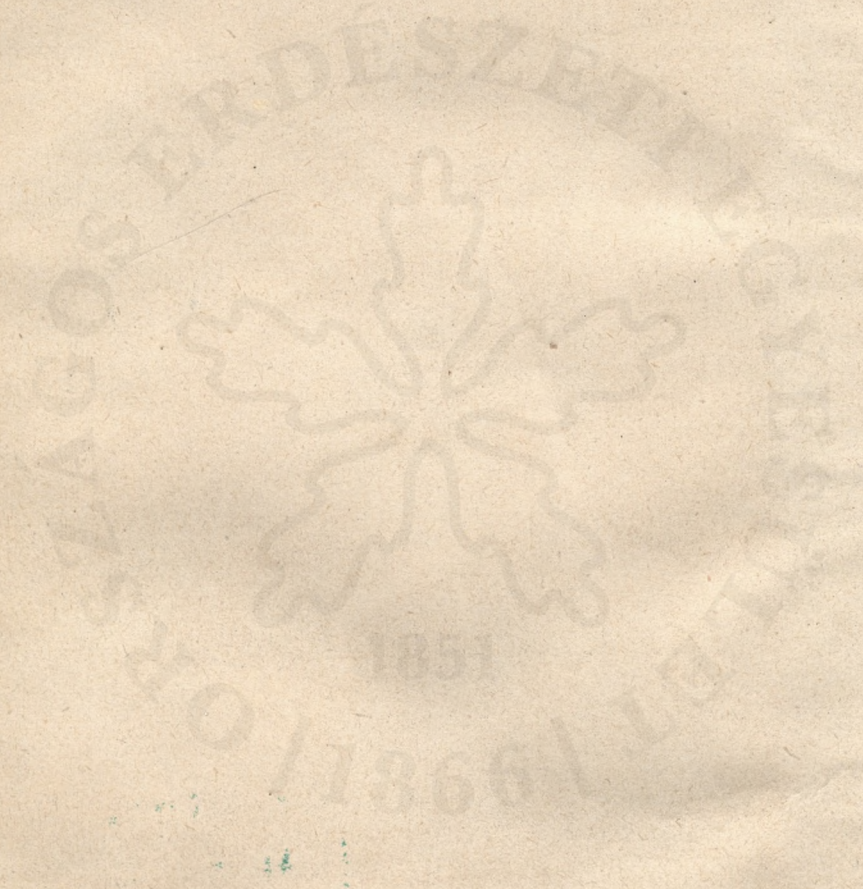

DK

118

Észrevételek

Missics János úr „Észrevételei“-re

a

temesi fakérdés

ügyében.

D. k. 30.

Irta

Divald Adolf.

Budán, 1868.

a magyar kir. tud. egyetem nyomdájából.

Ez a temesi fakérdés egyrésről annyi elfogultsággal sőt rosz akarattal tárgyalott, másrésről annyiszor és annyi oldalról világított meg, hogy azt tökélyesen kimerítettnek hívén, néhány hete már, miszerint eltökélttem lapjaink összes cikkeit, melyek e kérdérről szolandnak még, olvasatlan félretenni.

Minap azonban — Liptómege regényes vadonjaiban kezemhez jutott az „A Hon“ egyik száma. A gonoszhirü skorpión akadt meg szemem, s bárha a jegy mellett „Ismét a temesi fakérdés“ állott, nem tudtam a vágnak ellenállani, hogy ez állatka mérgevel közelebről megismerkedjem.

Nagy volt meglepetésem, midőn olvasám, hogy a rég elcsépeltnek hitt kérdést Missics János ur tulajdonkép még csak most derítette ki teljesen, még pedig saját magam által szolgáltatott számokon alapuló oly adatokkal, „melyeknek fele is elegendő, egy különben is ingadozó ministeri szék megdöntésére.“

Missics ur — e czik szerint bebizonyítá, hogy én — a ki a temesi faszerződés megkötését, mint az összes nemzet érdekeinek ez idő szerint legmegfelelőbbet, indokolva és melegen ajánlani kötelességemnek ismertem, hogy én egyszersmind oly hivatalos jellegű munkálatot bocsajtottam volna közre, melyből a legparányibb kételyt is kizáró módon kiderül, hogy a szerződés négy millió kárba mártotta az országot.

Ha van valaki, a ki ily esetben is meg tudná állani hogy Missics ur skorpió-ajánlotta cikkeit végig ne olvassa, ám dobja a következetlenség vádjának első követ reám. Meghajlom előtte és bevallom, hogy akaratom ereje ily óriási kísértésnek ellentállani nem vala képes.

Elolvastam tehát Missics urnak „kellő illedelemmel és a tárgy fontosságaigényelte komolysággal“ röpiratba foglalt „És z-re vételeit“ és megvallom, hogy még most sem vagyok tisztában az iránt, ha valjon a lángész alkotó erejét bámuljam-e benne, mely a legkalandosabb rémeket teremtvé, azokkal 47 lapon át megküzdeni bátor volt, vagy azon vakmerőséget, melyel ő az ország mivelts közönsége elé a készületlenség vastag ételére rakott szándékos ferdítéseket, indokolhatlan ráfogásokat és gyanusításokat, meg a logikátlanság iszonyatos szörnyeit tálni merészkedett.

Pokoli zürhangokba foglalt zeneműnek nevezhetném e röpiratot, melynek egyes részei a következő thema lélekemelő változataiból állanak.

A bégamenti erdők addig, a mig azokból évenként csak 18000 öl fát tudtak olcsó áron eladni, az ország „jövedelmező és csekély kivétellel egyedül jövedelmező erdői“ közé tartoztak; addig ez erdők valának „azon pávák, melyeknek tolaival a többi erdők jövedelmeinek összes kimutatását feldiszíteni szokták.“

Most ellenben, a midőn ez erdőkből évenként 50000 öl fát lehetend — különben változatlan viszonyok között — az előbbinél tetemesen nagyobb áron eladni, s a fának az, eddiginél sokkal nagyobb részét műszerfául értékesíteni: — most e lehetőségből

az országra a megtámadott szerződésben kikötött 10 év alatt kereksszámmal négy millió forintnyi kár fog háromolni.

De bocsájtkozzunk a mű behatóbb taglalásába.

Missics ur röpirata három főrésztre osztható. Az elsőben azt igyekszik bebizonyítani, hogy a mult rendszer elvei nyomán eszközölt kezelés igen jó eredményeket szolgáltatott,

a másodikban a szerződést támadja meg, és a harmadikban a végítélet tárogatóját fujja, hogy a haza átkát mindazok fejére zúdítsa, a kik elég vakmerők — egyes városok vagy választókerületek jogosulatlan önzésszülte kívánalmait az összes nemzet jól értelmezett érdekeinek alárendelni.

Lássuk egymásután.

Miután Missics ur a 4 lapon át tartó nyitány első szavaiban „Báró de Manx vagy a vadászok által elmeséltetni szokott nagytitások“ főlemlítése által jelzi, miszerint erdészeti tárgyról kíván dallani, az 5-dik lapon azon meglepően nagyszerű igazsággal lép olvasói elé: hogy a magyar birodalom összes erdői csekély jövedelmeinek nem a temesvári farraktár eddigi rossz vezetése az oka; hogy a feneketlen sárba süllyedt szekér megakadását nem az egyik kerék talpára ült undok légy okozá!

Constatálván tehát a légy ártatlanságát, Missics ur a lehangoló eredmények valódi és főokát következőleg deríté fel:

a m. kir. pénzügyminister vezetése alá jelenleg helyezett 2002490 hold erdő 1196910 ölnyi évi fatermással a mult rendszer alatt azért jövedelmezett csak 14½ krt év — és holdanként, mert a magyar birodalomban a nevezett területen kívül még 1839200 hold oly államerdő létezik 1556400 ölnyi

fatermással, mely a m. k. pénzügyminister kezelése alá nem tartozik, és — mert ez utóbbiak kezelési eredményei a m. k. pénzügyministerium előtt ismeretlenek lévén, nem közölhetők.

Ha tehát Missics urnak sikerült volna az utóbb említett erdőket ministeriumunk születése napján a m. k. pénzügyminister kezelése alá helyezettetni, és ha ezekre nézve a mult idők kezelésének eredményei általa közölhetők lennének: ebből Missics ur szerint az következik vala, hogy ama most a m. k. pénzügyminister kezelése alatt lévő erdők 1862—1866-ban év — és holdankint $14\frac{1}{2}$ krnál többet jövedelmeztek volna!

Ezen — korszakot képező fölfedezés után Missics ur a 6-ik lapon azt állítja, hogy a temesi erdők a mult rendszer alatt kifogástalanul kezeltettek, és hogy azokat jövőre is ugy kellene kezelni, mert „ha az idevaló erdők, az idevaló faraktárral nem soroztatnak a többiek közé, akkor bizony ezen $14\frac{1}{2}$ krnyi holdankinti haszon is megszűnnék s valamennyi erdőknél csakis veszteség, mint az erdélyieknel mutatkoznék.“

Nézzünk ezen „csábító argumentum“-nak egy kicsit közelebbről szép szeme közé.

Missics ur röpiratában igen szeret „Lépések egy jobb jövő felé“ czimű munkámra hivatkozni, hogy bebizonyítsa, miszerint én vagyok legkonokabb ellensége azon szerződésnek, melynek elfogadását legmélyebb meggyőződése alapján ajánlottam; az olvasó tehát igen könnyen vezettethetnék azon téves nézetre, mintha Missics ur azt is hiteles adatokra alapított e munkámból meritette volna, hogy a temesi erdők csakugyan oly

„p á v á k,“ melyek czifra tollaival a többi erdőknek vasárnapi diszt szoktunk kölcsönözni.

Nézzük hát nevezett munkám eddig megjelent első füzetének tábláit, és miután Missics ur szerint „a számok világosabban beszélnek, mint a logica száraz következtetései“, vagy a neki tüzesedett fantasia tévelygései, mutassuk ki azok számaiból:

1) hogy a m. k. pénzügyminister kezelése alatt lévő összes erdők 1862—1866 átlagában holdankint $14\frac{1}{2}$ krt jövedelmeztek,

2) hogy a szóban forgó „p á v á k“, tehát a rékási, lugosi és facseti, összesen 110410 holdra terjedő erdők az illető faraktárakkal együtt a föntjelölt időszak átlagában évenként 20525 frt, vagyis holdankint szintén csak $18\frac{1}{2}$ kr jövedelmet adtak, és

3) hogy a m. k. pénzügyminister alá helyezett erdők a bégamantiek nélkül 1892080 hold után összesen 270905 frtot, vagyis holdankint $14\frac{1}{3}$ krt jövedelmeztek.

Ha tehát a büszke tollzatu pávákat a megkoppasztott verebekhez hasonló többi erdők közé sorozzuk, akkor ez utóbbiak így nyert disze épen $\frac{2}{10}$ krt ér meg év- és holdankint.

Tant de brui pour une omelette?!

Missics uramnak e fenhéjázó állítása valóságos Don Ranudos de Colibrados; szembe nézve csupa aranyos bársony, hátul azonban a természet gyöngeségei csak átlátszó foszlányokkal takarvák.

De Missics urnak talán hitelesebb adatok állottak rendelkezésre, mint a melyekre számításaimat én alapítottam. Ha ez így van, nem lehet gondolám, hogy röpiratának valamely zugában e

forrásra reá ne akadnak. Kerestem tehát, és íme a röpirat 28-ik lapján csakugyan ott bugyog az teljes erejében:

„Hogy ezen erdők a legjövédelmesebbek és az összes jövédelemnek csaknem harmadrészét nyújtják, a következőkből kiderül.“

„Az 1868. évi államköltségvetés III-ik füzetének tanúsága szerint: husz kerület közül, melyek

brutto jövédelmé	1143194 frt
----------------------------	-------------

tiszta jövédelmé pedig	362553 frt
----------------------------------	------------

esik a következő 4 kerületre, u. m.: temesvári faáruda, rékási, lugosi, facseti erdőkre,

brutto jövédelmé	406180 frt
----------------------------	------------

tiszta jövédelmé pedig	91864 frt
----------------------------------	-----------

„Világos tehát, hogy ezen négy terület csaknem egy harmadát jövédelmesezi a 20 kerület összes erdeinek és“ — miután ez nem 1866-ban, de 1868-ban van így, talán mégsem annyira elhibázott eljárásnak tekinthető, hogy a m. k. pénzügyminister ez erdők fatermésének értékesítésére nézve más kezelést állapított meg, mint a minő volt az, melyet Missics ur nem tud eléggé magasztalni, és a mely mellett a „pávak“ 91764 frt helyett csak 20525 frt tiszta jövédelmet adtak, az általános nyomoron felülemelkedni csak holdankénti 4 krajczárral lévén képesek.

No de iszen Missics urnak a számok csoportosításában ily csekélyke anachronismus megbocsátható; hisz ő sem Mariabrunnban sem Selmeczen nem tanulhatá meg, hogy:

Es ist nichts so fein gesponnen,

Endlich kommt's doch an die Sonne!

Rőpirata 7-ik lapján Missics ur azt állítja, hogy a Béga partjáról Temesvárra usztatott famennyiség raktározása és felállításával minden évben több ezer öltre menő többlet „a vállalkozók zsebébe tiszta hasznul esik, miután ezen ölfatöbbletért ezek mitsem tartoznak fizetni.”

„Ezen egész állítás“, hogy Missics urnak meglepő illedelemmel használt szavaival éljek, „alaptalan, nem való, és szóról szóra nem igaz.”

A megtámadott szerződés megkötését ajánló véleményem indokolásának egyik pontja ugyanis következőleg hangzik:

Az ár, mely a temesvári faraktárban az utolsó 10 év alatt ölenként átlagosan eléretett, a tölgyfára nézve 6 frt 65 kr. ez erdők többi kemény fanemeinek elegyére nézve pedig, 7 frt 63 kr volt.

Ebből a fausztatás átlagos költségeit 1 frtjával levonva, bégaparti árul 5 frt 65 kr illetőleg 6 frt 63 kr marad. Ez ár a z o m b a n 10%-kal magasabbra számítandó, miután a part és raktárbeli ölmagasság különbsége folytán, és mert a parton az ölek simán rakottak, miglen a raktárban azok fele kereszttrakatu volt, ez utóbbi helyen körülbelől 10%-kal több ölet állítottak föl, mint a mennyit a partról a Bégába dobtak. Ennélfogva a Béga partján a szerződés megkötéseig a tölgyfa átlagos értéke $5 \text{ frt } 65 + 57 = 6 \text{ frt } 22 \text{ kr}$, a többi kemény fanemek elegyéé $6 \text{ frt } 63 + 66 = 7 \text{ frt } 29 \text{ kr}$ volt ölenként.

De a szerződésben a tölgyfára nézve 7 — az elegyfára nézve pedig 8 frtnyi ár köttetvén ki ölenként, kitünik: hogy a vállalkozók nemcsak a kárba mentnek állított többletet fizetik meg, de — hogy azon túl az összes tölgyfáért

78 — az elegyfaért pedig 71 krajczárral többet fizetnek ölenként, mint a mennyi eddig elérhető volt.

Missics ur a 7 és nyolczadik lapon nagy önelégültséggel küzd meg oly rémmel, melyet maga alkotott, hogy annak fejét *con amore* leüthesse. — Különös állításnak mondja ugyanis „hogy a kincstári erdőségben vágás alá eső tűzifának fele része fogyasztó piacz hiányában az erdőben hagyatott veszni.“ Mindjárt e mondat után pedig nagy bölcsen a vágás alá eső vagyis levágható fa helyett a már levágottról és ölberakottról beszél, és igen örül, hogy azért sem Mariabrunnba sem pedig Selmeczre nem kellett mennie, miszerint kisüthesse: hogy nincs természetesebb és világosabb mint az, hogy azon esetre, ha egy évben annyi fa vágatott, miszerint azt kihordani bármely oknál fogva nem lehet, a jövő évben annyival kevesebb kerüljön vágatás alá. — Derűlsége annyira ragadja, miszerint fölkiált: hogy a csinált fát „nem is lehet ott veszni engedni, mivel ez akadályozná az erdőnek újbóli emelkedését.“ — Pedig biztosíthatjuk Missics urat, hogy ilyesmi a mult rendszer alatt minden lehetetlenség daczára is nem egy kincstári erdőben előfordult; sőt, hogy azon fa között, mely a legutolsó usztatás alkalmával jött Temesvárra, néhány ezer olyan öl van, mely 5—6 év előtt vágatott le, és a vágásokból csak az utolsó két télben hordatott ki.

Missics ur 8. 9. és 10-ik lapja szerint a közönség legnagyobb mystificatioja azon állítás, miszerint az eddigi házi kezelés hátrányosabb mint a szerződészerű tömeges eladás, mert „az

állam a szerződésileg kikötött tíz éven át maga csináltatja a fát, maga hordatja ki a Béga partjára és a vállalkozóknak semmi dolguk mint a roppant nyereséget, mely különben az államot illette volna, zsebre dugni;“ — hogy e mystificatio akkor éri el tetőpontját, midőn a kormány állítja, hogy a szerződés folytán a szállítás költségeitől megszabadul.

Missics ur szerint ugyanis a szállítás a Béga partjától Temesvárig semmibe sem kerül; olyan szállítás szerinte nem is létezik, ő legalább arról mit sem tud; szállítás neki csak az, a mi tengelyen eszközöltetik; különben nem állithatná, hogy az összes szállítási költségek „még mindig az államot terhelvén, továbbá is fenmaradnak és meg nem szűnnek.“

Missics ur még azt is igyekszik elhitetni olvasóival, hogy számos vállalat, üzlet, malom- és szeszgyár megalakulta vagy keletkezése folytán az eddiginél jobb házi kezelés mellett a kincstár Temesvárott nem mint eddig 18000 de 50000 ölet volna képes eladni s így a roppant nyereséget, mely most a vállalkozóké, zsebre tenni.

Ez állításával Missics ur fényesen bebizonyította, miszerint ő csakugyan meg van győződve, hogy „a jóhiszemű közönséggel sokat, igen sokat el lehet hitetni;“ „hogy az annyira tudatlan, annyira rövidlátó, miszerint vele még a lehetetlent, a nevetiséget“ is el lehet hitetni, különben e szerződés valódi előnyeit nem erőködött volna a szándékos ferdítések oly sötét kódéba borítani.

Állanak pedig ez előnyök a következőkből:

Eddig a kincstár Temesvárott csak 18000 öl hasábfát tudott átlagosan évenként értékesíteni, melynek átlag-ára ölenként a Bégapartján — a Temesvárott kiállitható többletet is beleértve — 6 frt 75 kr. volt. — A szerződésben kikötött árak átlaga 7 frt 50 kr. lévén, a kincstár előnyére szolgáló árkülönbség ölenként 75 krt tesz. — Ez az eddig értékesíthetett 18000 ölre számítva, $18000 \times 75 = 13500$ frt évi nyereségnek felel meg. És ezen, sőt ennél valamivel nagyobb előny is megfelelő áremelés mellett kétségtől Temesvár közönsége útján közvetlenül is el lett volna érhető.

Az így el nem érhetett föelőny azonban, melyet a kincstárnak e szerződés biztosít, az: hogy az eddig értékesíthetett ölmennyiségen kívül még 32000 és több öl oly fára van biztos vevője, melyen tul adni az eddig semmi áron sem tudott. — Ennek értéke pedig a mostani tőár 4 frt 50 kr.-ral ölenként számítva, $32000 \times 4.5 = 444000$ frt tiszta haszontöbbletet szolgáltat.

A kimutatott két többlet az eddiginél 157500 frttal nagyobb évi jövedelmet biztosít; így pedig a magyar ministerium alá helyezett minden kincstári erdőségek 1867-ig átlagosan befolyt jövedelme, mely 291430 forintból állott, 54%-kal emelhetővé lett, miglen az illető erdők az említett összes erdőségek terének csak 20%-ját foglalják el.

Ehhez járul, hogy a termés teljes fölhasználása mellett az eddiginél sokkal több fog épületi és műszerfául — ismét a jövedelem tetemes szaporításával feldolgoztatni, és hogy a megfelelő

dorongfa az illető terület községeknek házi meg iparszükséglete, és a kincstári személyzet failletményei földözésére, a netaláni többlet pedig az ottani talaj erre alkalmas minőségénél fogva — tégláégetésre lesz fordítható.

Végül a kincstár megszabadult:

1) a fausztatás gondjaitól és veszélyeitől valamint a csatorna és az usztatás többi építményeinek föntartása és helyreállítása évi gyakran ezerekre menő költségeitől. Mind ezen költségek a szerződés alkalmával a vállalkozók javára csak 1 frt-tal számítottak be, miglen ezek ily czim alatt nyilvános lapok utján már is 2 frt 50 krt ajánlottak ölenként.

2) elemi csapásokból vagy mások birtoka megkárosításából származható — sokszor nagy összegekre rugott kiadásoktól és

3) a temesvári faraktár kezelésének és őrzésének bajaitól és költségeitől.

Hogy a fölszámlált előnyök az előbbi szokás szerint eszközözlendett házi kezelés mellett csak igen csekély részben lettek volna elérhetőek, s hogy e házi kezelés épen ellenkezőleg a legnagyobb hátrányokkal volt összekötve, az a Missics ur által többször idézett értékezésnek „A temesvári faraktár“ czimü fejezetében mutattatott ki. És habár föltehető, hogy az előbbinél minden irányban jobb kezelés mellett a faüzlet Temesvárott lassanként emelkedett, és hogy azt így Becskerekre is nagyobb mérvben kiterjeszteni sikerült volna, úgy mégis bizonyos, hogy a kimutatott összes előnyöket a lehető legjobb házi kezelés mellett sem lehetett volna elérni, és hogy nevezetesen azon aggodalom, miszerint a bégamenti kincstári erdőkben termelhető egész fatömeget vagy csak annak két

harmadrészét is Temesvárott a legközelebbik következő 10 év alatt épen nem lehetett volna elárusítani, igenis alaposnak mondható.

Az utolsó 10 év átlagában ugyanis Temesvárott nem több mint 18000 öl kincstári fa adatott el, és e mennyiség az épen lefolyt évben is csak 25665 öltre, tehát a szerződésben kikötött mennyiségnek csak felére emelkedett.

Ha Missics ur a fafogyasztás ez aránylagosan nem csekély emelkedése okát egyedül az ottani ipar- és kereskedelemnek az alkotmányos korszakban tagadhatlanul beállott lendületében véli föltalálhatni, akkor igen csalódik, mert az jó nagy részt a távali bőtermésnek, és a gabonaneműek e mellett is igen kedvező árainak volt tulajdonítható. E körülmények ugyanis az ottani vidék Missics ur előtt ismert lakosait, velők született tunya közömbösségük-, miveletlenségüknél és megrögzött szokásaiknál fogva arra indították, hogy a pillanatnyi jólét mámorában általánosan érezhetővé lett munkaszünetet tartsanak. Ennélfogva pedig azok a távolibb nem kincstári erdőkben fát Temesvárra szállítani hajlandók nem voltak és nem is szállítottak; így pedig Temesvárnak addig más erdőbirtokosok hozzájárultával is fődözött faszükségletét az elmúlt évben majdnem egyedül a kincstár fődözte a föntkitett 25665 öllel.

Rendes viszonyok között és főleg a faárak, — s így a többi közel erdőbirtokos versenyképességének emelése mellett tehát a kincstárnak a jövő tíz év alatt sem igen lenne alkalma Temesvár szükséglete fődözéséhez az eddigi átlagosnál, vagy ha a gyáripár igen gyorsan nagymérvűleg fejlődne, — a fönt-

kitettnél sokkal nagyobb részlettel járulhatnia. Hogy azonban Temesvár közönsége a kincstárt azon veszteségért kárpótolhassa, mely ezt a szerződés feloldása folytán érhetné, szükséges volna, hogy az 25—30000 öl helyett már a legközelebbi évben és azontúl tartósan legalább **70000** öl fát fogyasszon el; mert csak így lehetne remélni, hogy az alapítványi jószágoknak pezsgőbb életre kelt kezeléséből fejlődő verseny, továbbá a káptalan és magánosok, meg a kőszén sikralépése mellett még a kincstár is azon 50000 öl hasábfát adhassa el Temesvárotnak, a melynek átvételére az a vállalkozókat lekötötte. De a fogyasztás ily rögtöni nagyszerű és tartós emelkedését a temesvári ipar legrajongóbb barátja sem helyezhetné komolyan kilátásba; e nélkül pedig a kormány az e szerződés által biztosított előnyökről Temesvár e részt elkényesztetett közönségének különleges érdekében az egész nemzet rovására lemondani, szemben az állam-vagyon kezelésével járó feleletleherrel magát jogosítva nem érezheté.

Missics ur vádjai, panaszai és állításai tehát a mennyire súlyosak, annyira nélkülözik a jogosultság, méltányosság — meg a viszonyok ismeretére és elfogulatlan egybevetésére fektetett okadatoltság alapjait, — és hogy Missics ur szavaival éljek:

„ítélje meg tehát mindezekből a nemzet, ítélje meg az ország, hogy helyesen járt-e el a pénzügy-ministerium,“ a midőn oly szerződésre lépett, melynek alapján az egész nemzetre sulyosodó terheken könnyíteni úgy iparkodott, hogy az elérhető előnyben a haza minden egyes polgára aránylagosan részesüljön anélkül, hogy e szerződés bárkinek is más mint képzelt jogaiba ütköznék.

Missics ur röpirata 11-ik lapján nem hiszi, hogy oly erdőben, melynek évi fatermése 50000 — használata 18000 öl, 32000 ölnek lábán kell maradnia és végre elkorhadnia. Missics urnak ezt rossz néven nem vehetem, mert ő arra nézve, hogy ily tárgyhöz alaposan szólhasson, az erdészeti tudományok elsajátítását nem tartá szükségesnek; pedig Selmeczen, vagy Mariabrunnban megtanulhatta volna, hogy a képzett erdészek nem azért szoktak egymás szeme közé nevetni, mert olyasmit nem hisznek, hanem teljes jogosultsággal mosolyognak a fölött, aki az efféléket hinni nem tudja. Különben Missics ur e hitelenségben, úgy látszik — nem érzi magát kényelmesen, mert a 13-ik oldalon már megengedi, hogy az általa merésznek nevezett állítás talán mégis megállhat, de hogy ennek nem a fogyasztó piacz hiánya az oka, hanem a munkaerő elégtelensége, melynélfogva „ennyi mennyiség nem is vágathatik évenként.” — Ez állításával ismét reám támaszkodik, következő szavaimra hivatkozván: „Az összes termést a helybeli munkaerővel évről évre állandóan a piacra állítani, a lehetetlenségek közé tartozik.”

Missics ur tehát e meggyőződésben a kínálkozó vevővel szemben is keresztbe fonta volna karjait, mondván: korhadjon el, miután annak kiállítására a helybeli munkaerő elégtelen. Ily heroicus resignatióval azomban a magyar kormány nem dicsekedhetik; és miután vevőről biztos volt, favágókat kerített ott, ahol azok bővében vannak, még pedig jutányos — és 6 évre változatlan árak mellett, nem évi 50 — de 80 ezer öl hasáb és a megfelelő dorongfára; a mint erről Missics urnak az előtte bizonyára emlékezetes országos ülés alkalmával meggyőződnie módjában volt, mint a hol az illető szerződés bemutatott.

Missics ur álmait tehát ne zavarja többé azon aggodalmas gondolat, hogy a bégamenti erdőkben 32000 ölnék munkaerő hiányában kellend elkorhadnia. Sőt a részt is megnyugtathatott, miszerint a ministerium gondoskodott róla, hogy az eladott famennyiség a Béga partjára ki is szállítható, még pedig az eddigi áraknál sokkal olcsóbban kiszállítható legyen.

Missics ur igen szeret számokkal bizonyítgatni, mert szerinte „ezek világosabban beszélnek, mint a logica száraz következtetései” — és ez igaz, mert:

Zahlen sind unerbittliche Richter — wenn sie nicht verstunken und erlogen sind!

Igy akarná Missics ur számokkal bebizonyítani azt is, hogy a minisiternek nem lett volna jogában évenként 50000 ölet az illető erdőköl eladni, mert annyit azokban évenként vágatni nem lehet, hacsak ez erdöket devastálni nem akarjuk; miután Divald munkájának kimutatásában meg van írva, hogy ez erdök összesen csak 44400 öl fatermést szolgáltatnak évenként.

Missics azonban jónak látta figyelembe nem venni, hogy az általa idézett kimutatásomban az illető számok fölibe írva van:

„Tartósan átlagos fatermés szabályöleken.”

A szabályöl pedig — a mint azt Missics urnak ha ily számokkal bizonyítani akar, tudnia kellene — oly eszményi öl, melyet az erdészek számításaik könnyebbitése kedvéért szoktak használni, és mely annyit jelent, hogy 100 köbláb tömfatartalom; míg ellenben oly méretű ölek, minők Bajersdorf és Biachnak szerződösszerűleg eladvák, egyenként csak 80 köblábnyi tömfatartalommal birnak.

Vegyük tehát elé Missics ur számláját:

$$44400 \times 100 = 4440000 \text{ köbláb}$$

$4440000 : 80 = 55500$ szerződésszerű öl, quod erat demonstrandum!

Missics urat röpirata 15-dik lapján kíváncsiság lepi meg és kérdést tesz, hogy a minister, miután a város ajánlatát nem fogadta el — mit a minister ur velem közölni nehány nappal azután kegyes is volt, miért nem adta el a fát másoknak, a kik azt minden tekintetben előnyösebb feltételek alatt vették volna meg.

Erre rövid válaszom: azok a kik Bajersdorfot megelőzőleg tettek ajánlatot, vagy olyat tettek a mit elfogadni nem lett volna a kincstárra nézve előnyös, vagy ha előnyös volt — a mint ezt Missics ur erősen állítja — az illetők által nem lett volna be tartható, a mint ezt alább részletesen fogom kimutatni. Számosan fordulnak ám meg a ministeriumban, a kik fábólis ígérnek vaskarikát készíteni.

Hogy pedig a f. é. májhó 6-ikán fölterjesztett és csakugyan előnyösebb ajánlatot a ministerium nem is tárgyalta, ennek két oka volt: először is a ministerium nem szokott köpenyeget es ő után fölvenni, másodszor pedig — mert egy tehénről két bőrt eladni minden tisztességes emberre nézve a lehetetlenségek sorába tartozik.

Missics ur különben ez utóbbi ajánlatot egész terjedelmében közli, a mi ismét bizonyítja, hogy ő erősen hiszi, miszerint a jó hiszemű, de — szerinte — tudatlan és rövidlátó közönséggel még a lehetetlent, a nevetségest, még azt is el lehet hitetni, hogy a föntemlitett ajánlat ő szinte és komoly volt, nem pedig — egyszerűen a ministerium bosszan-

tására számított együgyü malitia. Vagy Missics ur csakugyan a nyíra ártatlanka, hogy ezt észre nem vette volna?

Beszéljünk hát Missics ur világos nyelvén, azaz számokban.

Bajersdorfék a kincstárnak egy ölert átlagosan 7 frt 50 krt fizetnek, az usztatásért pedig nyilvános lapjaink útján 2 frt 50 krt ajánlottak.

Missics ur pártfogoltjai 5%-kal többet ígértek, tehát ölenként $7 \text{ frt } 50 + 7 \text{ frt } 50 \times 0.05 = 7 \text{ frt } 87\frac{1}{2} \text{ kr}$.

Tegyük, hogy az usztatás és erre szolgáló építkezések helyreállításának, netaláni károk megtérítésének stb. költségei évenként nem 2 frt 50 krt, hanem csak 1 frt tennének, világos, miszerint ajánlóknak a fa egy öle Temesvárra állítva került volna . . . 8 frt $87\frac{1}{2}$ krba, a raktározás és elárusítás költségeit nem is számítva.

E mellett ajánlók arra kötelezték magukat, hogy a 7 frt $87\frac{1}{2}$ krajczárjával megveendett fát eszterzödési árnál 10%-kal, vagyis ölet 8 frt $66\frac{1}{4}$ krnál drágábban a közönségnek árulni nem fogják; azaz, hogy ők 50000 öl fát a kincstártól csak azért vesznek, miszerint azt a közönségnek ölenként $(8 \text{ frt } 87\frac{1}{4} - 8 \text{ frt } 66\frac{1}{4}) = 21\frac{1}{4}$ krnyi és évenként 10625 frtnyi biztos veszteséggel ismét elad hassák.

És Missics ur most is csak gyanítja még, hogy ily ajánlatokat miért utasítunk el indokolás nélkül?

No hát még egyet sugok.

A Missics ur pártfogolta ajánlatot két uri ember nyújtotta át osztályomban. Ezeket én azon felvilágosítással bocsátottam el, hogy az ajánlat el fog utasíttatni, miután a bégamenti fatermés szerződésszerűleg el van adva, és a szerződés felbontására nincsen ok. Nehány percczel távozásuk után ez urak egyike visszatért, és bocsánatot kért, hogy a teljesíthetetlen föltételeket tartalmazó ajánlatot ő is aláírta; ezt ő — ugymond — csak azért tévé, hogy a gyanút, mintha a ministerium és a vállalkozók között ő lett volna a közvetítő, magától elhárítsa; különben is előre látván, hogy az ajánlat el fog utasíttatni.

A 17-ik lapon Missics ur ferdítésekhez folyamodik, a mi nem oda mutat, hogy ügye igazságához nagy bizalma van. Gyakran idézett munkálatom 30—42 és 52-ik lapjából egyes tételeket erőszakosan összefüggesztvén, azt igyekszik elhíttetni a közönséggel, hogy a faraktár Ő Felsége meg — vagy helybenhagyására a temesvári erdőhivatal felügyelete alá tétetett, és ennek meghagyatott. E Coup d'état-ra Missics ur olvasóit már röpirata 11-ik lapján készíté elő, a hol a föntebbi idézethez még külön is hozzá teszi: (tehát meghagyatott!) Meg bizon! de úgy a mint ez a következő helyes idézetben munkálatom 52-ik lapján olvashatól:

1) e faraktár a temesvári erdőhivatal felügyelete alá helyeztetett, és ennek meghagyatott,

2) hogy legfeljebb két-két sort rakasson stb.

Különben legyen nyugodt Missics ur! Az épen helyesen idézett intézkedés — és a későbbi szerződésről Ő Felségének nincs hivatalos tudomása, miután ezek egészen a minister hatáskörébe tartoznak.

De hogy miért él Missics ur illedelmes tárgyilagosságában ily eszközökkel, ez azon tér, melyre nem szívesen, sőt kényszerítve sem lépek; ezt egyelőre csak gyanítani, de kimondani még nem szándékom.

Röpirata 19—21-ik lapján Missics ur annyit kérdez egy szusz alatt, hogy hajlandó vagyok őt e föld legkiváncsibb emberének tartani, és önkénytelen eszembe jut egy közmondás a világ hét bölcsének tehetetlenségéről.

Ezeknél én hasonlithatlanul gyöngébb lévén, megbocsájt Missics ur, hogy kérdéseinek csak néhányaira felelek.

Miért nem kérdezte a ministerium a kerületi pénzügyigazgatóságtól, hogy mit csináljon?

Mert teendőire nézve tökéletesen tisztában volt.

Miért állította össze a szerződést a temesvári pénzügyészség elmellőzésével?

Mert Budához Pest valamivel közelebb esik mint Temesvár.

Miért dolgozik a ministerium husvét első napján?

Mert Missics ur és társai azt az év többi napjainak nagy részén át csupa meddőségre kényszerítik.

És mit tesz a pénzügyministerium — a hét többi napjain?

Piaczi legyekkel küzködik.

De miért lépett a minister épen Bajersdorf és Biachchal szerződésre — egyéb vállalkozók és a nyilvános árverés vagy offerttárgyalás elmellőzésével? Miért nem lépett másokkal is e tekintetben csendes és minden zaj nélküli alkuba?

Mert a minister meggyőződést szerzett magának arról, hogy Bajersdorf ajánlatánál előnyösebbet tenni és annak meg is felelni ez idő szerint Bajersdorf és Biachon kívül senki sem lett volna képes.

Kimutattam már, miszerint 50,000 öl és esetleg több kincstári hasábfát Temesvárott megfelelő árakon már a legközelebbik 10 év alatt évenként eladni, bátran a lehetlenségek közé sorozható; és hogy ott az eladható kincstári fa mennyisége a legközelebbi években még rendkívüli viszonyok között sem fog 25—30000 ölnél többet tehetni. A vállalkozók tehát kénytelenek lesznek legalább is évi 20—25000 öl fával távolabbi piacokat fölkeresni, s e részt legnagyobbára vasuti szállítást igénybe venni. Hogy e szállítás rendes árai mellett tűzifát távoli vidékekre vinni kár nélkül nem lehet, az köztudomású és könnyen felfogható, ha meggondoljuk, hogy egy ölnök rendes szállítási ára Temesvártól Bécsig 30—33 frt, bécsi piaci ára pedig 23 frt.

Bajersdorf által azonban ez mégis eszközölhető azért, mert neki teljesen megbízható értesülés szerint — bármi famennyiségnek a bazias—marcheggi vonalon igen mérsékelt árakon való szállítására van szerződésszerű joga, mi nélkül a megtámadott vállalatba a kikötött föltételek mellett fogni a bukás világos veszélye nélkül senkinek sem lehetne.

Hogy a szállítási ár, melyet Bajersdorf és Biach a bázias—marcheggi vonalon fizetnek, mily csekély lehet, erre nézve elég megemlíteni, miszerint ők Moldvából Báziaáson át évenként sok ezer öl fát szállítanak vasuton Bécsbe, s azt ott 23 forint-

jával eladják; holott az öl vasuti szállításának rendes ára Báziástól Bécsig egymagában is kerek számmal 40 frtot tesz.

Röpirata 22-ik lapján Missics ur nemzetgazdasági ismereteinek fényes tanuságát adja, a midőn nagy hatásra számítva fölkiált: hogy Bajersdorf és Biach nem tekintve a kincstárnak fizetendő csekély árt, ezt kényük kedvük szerint a **nekik tetsző magasságig** bármikor emelhetik.

Ha azon korban élnénk, a midőn még sikerült Jericho fölött a napot megállítani, akkor Missics ur ez állítása előtt meghökkentem volna. De miután ma már futásában a földet — és azon az ajánlat és kérés folytonos egymásra hatását sem lehet megakasztani, a veszély valamivel csekélyebb, mint a minőnek az első pillanatra látszik.

Tudjuk, hogy Temesvár közelében sok ezer holdra terjedő alapítványi erdők terülnek el; hogy ezeknél még közelebb a kalocsai érsekségnek és magánosoknak is vannak erdőségeik, s hogy mind ezen erdők a helyi viszonyok minőségénél fogva arra utalvák, miszerint terményeiket a temesvári piacra szállítsák, mihelyt ott a fának ára elég nagy leend, hogy a nevezett birtokosok az illető fuvarbért elbirhassák. De a temesváriak a rettegett áremelés ellen még az oraviczai köszén által is biztosítatnak. Ennek mázsája Temesvárott jelenleg 65 krba kerül, és jeles minőségénél fogva az nemcsak a gyáripár, de a házi használat céljainak is megfelelően, igen alkalmas a vállalkozók tulságos áremelésének megfelelő ellensúlyozására. Ugyanez áll a marosvölgyi erdőkre nézve, és ha talán nem is a jelen pillanatban, de igenis azonnal, mihelyt Arad és Temesvár között a vasuti közlekedés megnyílik.

A hol tehát annyi és oly hatalmas a versenytárs, ott a fa-
 árakat bármi consortium is nem a neki tetsző magassá-
 gíg, de legfeljebb csak bizonyos megfelelő, és az általános vi-
 szonyok belső természetében rejlő mértékig emelhetendi. E sze-
 rint tehát állíthatni ugyan, hogy megszűnt Temesvárra nézve a
 szomszéd magánerdőbirtokosok és az egész nemzet rovására
 létezett csekély faár, — de a feljajdulás, miszerint a megkö-
 tött szerződés által az egyedáruság leggyűlöletesebb és legtűrhet-
 lenebb neme állíttatott fel, az indokolhatlan tulzások közé tar-
 tozik.

Röpirata 22—23 és 24. lapján Missics ur ismét számtani
 feladatok megfejtésében fáradozván, kimutatni iparkodik, hogy
 a kincstárra a szerződésből háromló kár tiz éven át 2.921,900
 forintra rug.

Egyszerű észjárásommal én a jövedelemszaporodást, mely
 e szerződés végrehajtásából keletkezik, következőleg számi-
 tom: Temesvárott eddig átlagosan 18000 öl hasábfát tudtunk
 évenként eladni. Ugyanannyit most ölenként 75 krral drágábban
 értékesítvén, nyerünk 13500 frt.

Azonkívül még 32000 ölet tudunk 4 frt 50
 krnyi átlagos tőke-áron eladni 144000 frtért
 anélkül, hogy ezáltal a személyzeti, adó vagy egyéb költségek
 szaporodnának.

Ehez járul, hogy az összes fatermésnek az eddiginél sokkal
 nagyobb része fog mint műszerfa értékesíttetni, a minthogy az
 idén is e réven körülbelöl 80000 frt fog befolyni oly kerület-
 ből, mely eddig ily czim alatt átlagosan évenként csak 10—
 12000 frt szolgáltatott.

Hozzá teszem, hogy a tudomány utmutatásai szerint a szállítási költségeket is igen valószínűen jóval lejobb szorítani sikerülend; hogy a vízi szállítás és raktározás költségeitől és bajaitól teljesen megszabadulunk; hogy az eddiginél sokkal több dorongfát értékesítendünk stb.

Missics ur ellenben reánk dictálja, hogy a fa ölének árát 10 frt 12 krrel kellett volna számba vennünk, és hogy miután mi azt 7 frt 50 krjával adtuk el, tiszta veszteségünk ölenként 2 frt 62 kr, vagyis 50000 öl után a föntkitett összeg.

Nevezetes, hogy Missics ur e számítás alkalmával:

1) már nem kételkedik benne, miszerint az 50000 öl csakugyan minden évben bizton ki lesz állitható;

2) hogy a rékási kerülethez tartozó erdőkre nézve egészen más tökeárakat mutat ki, mint a temesvári kerületbeliekre nézve, pedig e különböző megnevezések alatt e két kerületnek a szerződés által tökéletesen egy és ugyanazon részei érintetnek;

3) hogy csak a rékási, vagy temesvári tökeárakat veszi számba, holott a szerződés a lugosi és facseti erdőkre is kiterjed;

4) hogy az illető kerület személyzeti költségeit bámulatos önkénnyel állapítja meg, ilynemű proportiót állítván fel: a pécskai, lippai és temesvári igazgatóság személyzete kerül 46528 frtba, tehát a lugosi, hova a facseti is tartozik és a temesvári kerül évenként 23264 frtba.

Ezek szerint az egész hosszú számpéldának minden egyes száma hibás, és így az arra fektetett egész állítás alaptalan, nem való, szóról szóra nem igaz.

E számításról tehát Schiller nélkül is elmondható:

Es ist der Fluch aller falschen Zahlen, das sie den Rechner jedesmal compromittiren.

A röpirat 26. és 27-ik oldalán ismét számtani példával találkozunk, melynek alapján állittatik, hogy a kincstár, ha 35000 öl fát Temesvárott 10 frtjával adott volna el évenként, ugyanannyit nyer vala, mint az 50000 öl szerződésszerű értékesítésével. A pénzügyministerium tenát 10 év alatt 150000 öl fától ok nélkül fosztja meg az országot s azt ezáltal uj 1,127500 frtban károsítja meg.

E számpéldának ismét csak az a baja, hogy alapja nincsen. Eddig ugyanis Temesvárott 25666 ölnél többet, soha egy évben még a legrendkívülibb körülmények közt sem tudunk elárusítani, oly év azomban nagyobb számmal fordult elő, a hol az eladott famennyiség csak 12—14 ezer ölet tett; az utolsó 10 év átlagában pedig évenként nem több mint 18000 öl értékesített 10 forintnál sokkal csekélyebb árakon.

Missics ur szerint azomban kétséget sem szenved, hogy ott 35000 öl 10 frtjával minden évben biztosan elárusítható, mert „mult év deczember havában már nem volt fa“ — a mi egyszerűen nem igaz, „addig pedig eladatott 23000 öl“ — csak hogy nem tudjuk mióta? „a Béga partján pedig volt még 12000 öl, a mit szinte ellehetett volna adni“ — a 23000 öllel együtt, vagy másfél év alatt.

Missics ur továbbá e számpéldában az usztatás költségeit ölenként 50 kr-ra teszi, holott Bajersdorftól ily czim alatt ölenként 2 frl 50 krt kaphatna.

E számtréfák végén azután egész illedelemmel

mondja Missics ur, hogy ez olyan „sem posztó sem pénzféle“ gazdálkodás. Helyesebb lenne talán azt mondani, hogy az ily számpéldáknak „sem füle sem farka.“

Diadala érzetében Missics ur még egy adomát is mond el, mire nekem is eszembe jutott egy, melynek elbeszélhetésére én is engedelmet kérek.

Egyszer egy tisztességes mesterember szegény családja becsületes munkával szerzett kenyerét egy kis szallonával költögette el, a midőn ablaka alatt hizott sertéseket tereltek. Ezt az inasként jelen volt ripők megpillantván felsóhajtott: Hej mester uram! ha most 20 forintunk volna és valaki kölesön adna 10-et, meg a lyukas hidon találánánk 20-at, 200 fontos disznót vennénk és én aztán a szalonnát minden kenyér nélkül enném! E könnyű beszéd hallatára a mester méltó haragra lobbant és a ripőköt jól elnáspágolta, nehogy ez a teljesíthetlen föltevések alapján keritendő szalonnával gyomrát megronthassa.

A helyi viszonyok mély ismeretét tanusítja Missics ur, a midőn felkiált, hogy „Aradon tehát csak ezután kíván a kincstár egy faraktárt állítani“, holott Aradon kincstári faraktár emberemlékezet óta létezik.

Azt pedig, hogy a ministerium a vállalkozókat kötelezte a temesvári faraktárt föntartani, és ott az átvett fából évenként legalább is 18000 ölet, azaz annyit áruba bocsájtani, a mennyi kincstári fát Temesvár eddig átlagosan elfogyasztott, ezt Missics ur a Temesvároott létező főraktár megszüntetésének nevezi.

Röpirata 40-ik lapján olvassuk: „erit mihi magnus Apollo!“ a ki megmondja, hogy a kincstár miért tartotta fen magának a jogot Lugoson, Facselen és Rékáson, egyáltalában Temesváron kívül bárhol faraktárakat állítani?

Megmondom, de óvást teszek az ellen, hogy Missics ur Apollójának neveztessem, — ettől ments Isten!

Missics ur tehát nem tudja, hogy ott ahol a fatermés belterjesen használtatik fel, 50000 öl hasábfa készítése mellett bizonyos mennyiségű dorongfa is készül?

Nem tudja, hogy Bajersdorf csak a hasábfa átvételére köteleztetett?

Nem sejti, hogy a kincstár a vidéki fakereskedést azért tartotta fel magának, s abból a vállalkozókat azért zárta ki, hogy e dorongfát is értékesíthesse?

Nem hiszi, miszerint a közönség kényelme megkívánja, hogy a fa helyenként raktárakban helyeztessék el?

A temesvári faraktározás állítólagos veszélyeire nézve következőleg nyugtatja meg Missics ur a közönséget: igaz, hogy a temesvári faraktárban 20000 öl fakészlet a lángok martalékja lett, de még sem igaz, mert nem azért égett meg hogy vízzel locsolták, hanem — mert felgyújtott.

Ez okoskodás a röpirat 42-dik lapját disziti; a 41-dik lap egyik kikezdése pedig így hangzik: „Mind eddig hallgattunk mindnyájan“ — ha ezt folytatják, philosophus mansisses,

Hogy Missics ur milyen hirmondók után indul, meglátszik a 43-dik lap következő soraiból: „azon örvendetes hirrel lepe-

tett meg városunk és e vidék, hogy az ölfának árát 1-ső szeptembertől kezdve Bajersdorf és Biach uraknak ismét 2 frttal felrugtatni méltóztatott, és e szerint már most ennek középára nem 10 hanem 12 forint.

E közlésre alapítja Missics ur legmulatságosabb számtréfáinak egyikét, kimutatván e réven a 44-ik és 45-ik lapon, hogy az elébb kiszámított kár most már nem 2921900 — hanem 4044228 forint. Kár, hogy e nagyszerű számtréfa alapja tiszta valótlanosság! — A temesvári raktárban ugyanis a fa ára szeptember 1-én nem 12 frt, de 10 és 11, átlagosan tehát 10 frt 50 kr volt, és azóta mainapig is az!

És annyi alaptalan és valótlan állítás, annyi ferdtetés, oly számtalan a jóhiszemű közönség itéletének félrevezetésére irányzott kísérlet után Missics ur elég vakmerő állítani, hogy mindez tisztán a közérdek szempontjából történt?

Valóban igen hasznos dolgot követne el Missics ur, ha számos nagyhangzásu mondatai közül néha egyet-egyet magára alkalmazni méltóztatnék, például azt, a mely röpirata 43-dik lapján helyesebben így hangzanék:

Mert azon nemzet, melynek számos fia van, kik a közügy magasabb színvonalára emelkedni soha sem tudtak, a közérdeket személyes érdeknek, mellékttekinteteknek, a megkövetetéstől való félelemnek feláldozni mindenkor eszközválogatás nélkül készek és képesek, utoljára is áldozatjává válik a népsöpredék vak szenvedélyének.

Hogy azon fa ne menjen veszendőbe, mely a műszerfa készítése után Temesvár legközvetlenebb közelében például a

Jagdwaldban fönmarad, a kincstár föntartotta magának, e fát Temesvárra behordattatni, még pedig szekéren és nem a csatorna vizén.

Ezen Missics ur mélyen megbotránkozik, mintha nem tudná, hogy a Jagdwald Temesvárhoz sokkal közelebb esik, mint a Béga csatornájához, vagyis: hogy onnét a fát közvetlenül sokkal rövidebb vonalon lehet a városba szállítani, mint a Béga bármely pontjához, a honnét az usztatható lenne.

Nyomatékokat óhajtván ez uj vádnak adni, Missics ur felsóhajt; „Hogy pedig ez által mily roppant nagy kár háramlik ismét az államra, ki fog derülni azon körülményből, hogy magánerdőkől Temesvárra szállítandott fának csupán fuvarbére 6 frt.“ — Tehát a szerződésben az áll, hogy a kincstár magánerdőkől fog fát Temesvárra szállítani? És Missics ur nem tudná, hogy például a Jagdwald, mely Temesvár lakóinak egyik kedvelt sétahelyét képezi, alig félórányira van Temesvárhoz, s hogy onnét a fuvarbér a várba és a városba okvetlenül csekélyebb, mint a többi erdők legis legtöbb részeiből a Béga csatornáig?

Ily malitiát, — hogy Missics ur szavaival éljek — „csak az képes kellőleg felfogni, ki az idevaló viszonyokat ismeri.“

Röpirata 36-ik lapján Missics ur ismét vádat emel, hogy a vállalkozók az átvett famennyiség árának két harmadával minden évben deczember hó 15-éig, és pedig minden kamatok fizetése nélkül adósok maradhatnak.

A kincstár ugymond ő „lemond minden ok nélkül egy olyösszegeről, melynek fizetése alól a vállalkozókat már csak

azért sem menthette volna fel, miután ezek a fából begyűlt pénzt hevertetni nem hanem forgatni és kamatoztatni fogják.

Azután ismét kiszámítja, hogy e kamatok félévi elengedéséből a kincstárra 10 év alatt 75000 frt kár háramlik.

Végül oda nyilatkozik, hogy a ministerium oly elengedések tételére nem is illetékes.

Egy kivételesen higgadt pillanatában azomban Missics ur a 47-ik lapon azt mondja: „E kérdésnek tengelye, mely körül ez forog . . . az, hogy a pénzügyministerium e szerződés által kárt, vagy hasznot hozott-e a kincstárra?“

Bíráljuk meg tehát a vádat ezen — valamint azon másik szempontból is, hogy a meglámadott elengedés csakugyan positiv hasznot hajthat-e a vállalkozóknak?

Hogy a vállalkozók az átvett hasábfáért az átvétel alkalmával az értéknek csak $\frac{1}{3}$ -át tartoznak készpénzben lefizetni, $\frac{2}{3}$ -át pedig megfelelő értékpapirokkal való biztosítás mellett csak ugyanazon év december hó 15-én, és hogy az utóbbi összeg után késedelmezési kamatot nem fizetnek, az való; — valamint hogy az is igaz, hogy ez eljárás a vevőket tetemes károsodástól óvja meg. Téves azomban a nagyhangzásu de a tényállásnak és a dolog természetének meg nem felelő és túlzására nézve a járatlannak is szembeötlő állítás, hogy a vállalkozók az egész átvett fát azonnal, még pedig sokkal nagyobb mint a fizetett áron eladhatnák, s így oly rögtön bevehető összeg után, melyet csak később és kamat nélkül tartoznak befizetni, ők tehetnék zsebre az időközben másutt gyümölcsözöleg

elhelyezett tőke kamatait. Miről Missics ur igen könnyen szerezhet meggyőződést, ha a temesvári faraktárt megvizsgálván, az ölfamennyiséget megszámlálja, mely ott az átvétel óta még mindig kamatozó elhelyezést vár. Pedig ez idén csak 23000 öl adott át, miglen jövőre 50000 öl fog a vállalkozók által átvétetni.

Bizonyos ellenben az, hogy a kincstár a szerződészerű eladás e fizetési módozatjából nemcsak kár nem, de sokkal nagyobb haszon háramlik, mint a milyen e részt a házi kezelés szerinti faeladás mellett eddig eléretett vagy jövőre elérhető volna.

A kincstár ugyanis az utolsó 10 év átlagában Temesvárott évenként az egyik usztatás idejétől a másikig 18000 öl hasábfát adott el, s ezért a pénzt — úgy mint ezután a vállalkozók az átveendő egész mennyiségért — egész éven át befolydogáló néhány forintnyi részletekben vette be a nélkül, hogy a még el nem adott fában heverő tőke után az év hátralevő részére késedelmezési vagy bármi más néven nevezendő kamatokban részesülhetett volna.

Föltéve azonban, hogy a kincstár a Béga partjaira ezután 50000 ölet kiállítand, ennek $\frac{1}{3}$ -áért, tehát majdnem annyiért, a mennyit az eddig átlagosan eladott, azonnal készpénzt kap; a többi 32000 ölnek értékesíthetéséről pedig nem kell mint eddig lemondania. De a megfelelő pénzösszegre sem kell — mint eddig a 18000 öl értékének beváltására — egész évig várakoznia; mert ez addig is teljesen biztosított részlet mindig már az usztatás idejétől számított nyolczadik hónap derekán fizetik meg.

Missics ur tekintélyre vél szert tehetni, a midőn három megye egy milliónyi lakosságának háta mögé buvik s onnét kiabálja, hogy nemcsak Temesvár városa, hanem egész Torontál, Temes és Krassómegye népessége egyesek tulterheltetésével és az egész vidék iparának hátrányával két bécsi kereskedő érdekeinek áldoztatott fel.

Hogy e szerződés Torontál, Temes vagy Krassómegye vidéki lakosságát és Becskerek városát nemcsak hogy nem sújtja, de ugyyszólván nem is érinti, az abból világlik ki, hogy a kincstár magának tartotta fen az illető erdőket befoglaló terület minden községének, azok egyes lakóinak és iparosainak összes házi faszükségletét fedezni. Nevezetesen Becskerek városát illetőleg pedig meg kell jegyeznem, hogy oda az utolsó 10 év átlagában Temesvárról a Bégán évenként nem több mint 692 öl kincstári fa szállítatott; oly csekély mennyiség, miszerint bajos elhinni, hogy az Becskerek faszükségét fődözhetne, vagy a többi kereskedők által odahordott fa árait szabályozólag hathatott volna.

Különben is köztudomásu, hogy Becskerek piacznán legnagyobb részt baranya- és szerémmegyei cser-gyertyán tölgy meg a szávamenti vidék köris- és tölgyfája szerepel, melyet visszatérő gabonahajók hoznak oda.

A röpirat 47-dik lapján ezt mondja Missics ur:

Ki van mutatva, hogy éppen ezen erdők a magyar birodalom erdőinek legjövedelmezőbb részét képezik“ — **de csak a szerződés megkötése után és következtében**, mert addig 18¹/₂ krt jövedelmeztek év- és holdanként. — És miután — ugymond — ezen erdők bérbe adattak, jelent meg a pénzügy-

ministerium rendelete, melynek 3. pontja szerint „az összes állam-erdőségek jövőre is házi kezelés alatt maradnak.

„Esző után köpönyeg.“

De miután ez erdők bérbe adva nincsenek, és csakugyan házi kezelés alatt állanak, talán — eső nélkül köpönyeg?! Talán csak Missics ur az, a ki állithatja, miszerint oly buzafield, melyet a birtokos maga szánt föl és vet el, melynek termését ő maga aratja le és a legközelebbik fő-utig elviszi, hogy ott eladja, — nem kezeltetik házilag, hanem bérbe van adva.

Mondja csak Missics ur! igazán hiszi-e és ha igen, mit gondol? mi indithatta volna a m. k. pénzügyministeriumot:

1) az Ön által idegennek nevezett, de valójában pozsonyi születésű és oda tartozó — azonban akár magyar akár idegen kereskedő gyors gazdagítását a nemzet elszegényítésével előmozdítani?

2) az ország közvagyonát elpazarolni, a népre új adót új terhet róvni „nem a kincstár, nem az állam, hanem két idegen bécsi kereskedő érdekében?“

3) három megye és egy szabad kir. város nagyszámu lakosságát két ember egyedáruságának és zsarolási vágyának feláldozni, és

4) „két ember iránti megmagyarázhatlan előzékenységéből“ oda adni „az erdők kezelésének mézét, és magának a viaszot megtartani?“

Mondja csak kérem mit gondol? mi indithatott volna engem ily megmagyarázhatlan és honáruelőzékenységre? —

Mert itt én voltam a kezdeményező; én léptem a kereskedőkkel érintkezésbe; a szerződés egész tervezete tisztán az én művem, és én kértem a ministert indokolt jelentésében annak megkötésére! — Tessék tehát e megmagyarázhatatlan előzékenységemet megfejtetni. — Önnek — a ki a ministerium veséit oly sikerdusan vizsgálgatja, a ki oly biztosan tudja, hogy a nap és éj minden órájában én mit mivelek, — Önnek ezt is tudnia kell — alaposan és részletesen!

Azért hát csak ki a medvével! mert különben és mindaddig kénytelen vagyok

Önt vakmerő rágalmazónak és az igazság gonosz elferdítőjének nyilvánítani.

Vagy talán csak azért gondolta és mondá el Ön mindezeket, mert

az önismeretet az emberismeret legbiztosabb forrásának tekinti?

Lássa Missics ur! engem röpirata 34-dik lapján tett azon kérdése, hogy „mit ért a pénzügyministeriumbeli előadó tanácsos ur . . . az említett közleményben annyiszor hangsúlyozott sikasztások alatt?” — igen meglepett. — Ön tehát a mult 20 évi korszak kezelését és annak képviselőit minden kivétel nélkül tiszteli? Talán mert e korszakba esnek a kedves emlékü aszályosság évei is?

Pedig kérem, azok közül, kiket Ön egész összeségükben annyi rokonszenves tisztelettel illet, a mostani magyar kormány már megdőbbszentő számu egyént volt kénytelen sikasztások miatt, vagyis — hogy érthetőbbéu szóljak — mert

*

az állam vagyonát meglopták, részrehajlatlan btróságok ítél-
letei alapján elcsapni!

Azért ha „nem is a legháládatosabb feladat kigyót,
békát kiáltani egy előbbi rendszer ellen“ — amit különben nem
is tettem, de szükséges mégis, hogy a nemzet tudja, mily a u-
gias-istállóba lépett a m. kir. pénzügyministerium, midőn az
államjavak kezelését átvette; hogy tudja az ország, mily rend-
szer utófájdalmain kell e ministeriumnak átesnie, hogy a gépezet
rendes működése úgy indulhasson meg, miszerint az államjavak
— még Missics ur és társai éktelenkedései daczára is, termé-
szetszerű rendeltetésükhöz képest a nemzetre súlyosodó terhek
enyhítéséhez lehető lenagyobb tartós jövedelemmel járuljanak!
— Azért a mult állapotok ismertetését folytatni szándékom és
folytatni fogom annál inkább, mintán Missics ur állítása
szerint „azon háznak“, melyből a támadást intézem, „fedele-
űvegből van“.

Tessék hát bele nézni! Biztosítom, hogy olyasmit
vagy ahoz hasonlót, mint a mire a földhitelintézet tömör falai
között őrizett egy némely okmányból következtetni lehet-
ne, ez **űvegfedél alatt** látni soha senkinek sem leend alkalma. —

